

АБЗ И КФН С НОВО ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА КАТАСТРОФИЧНИЯ ПУЛ

- Държавна компания да покрива рисковете земетресение и наводнение, предложи асоциацията
- Кметовете и собствениците на язовири да застраховат задължително отговорността си, иска комисията

След поредните есенни наводнения в цялата страна идеята за създаване на катастрофичен пул у нас отново излезе на дневен ред. Председателят на парламентарната Комисия по политиката при бедствия и аварии **Венелин Узунов** свика специално заседание на комисията, на което бяха изслушани становищата на Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ), на Комисията за финансов надзор (КФН) и на гражданската организация „Инициатива за национална програма за управление на катастрофичните рискове“. КФН беше представявана от зам.-председателя ѝ **Ралица Агайн**, която ръководи Управление „Застрахователен надзор“, АБЗ - от председателя ѝ **Орлин Пенев**, а гражданското сдружение - от **Румен Гълъбинов**, който е в Управителния съвет на организацията. На срещата присъства и зам.-министърът на финансите **Любомир Дацов**, който заедно с **Венелин Узунов** председателства създадената през лятото на 2006 г. от правителството работна група, която трябва да предложи варианти за справяне с щетите от бедствията у нас.

Пред тази аудитория беше представено законодателното проучване „Задължително застраховане на гражданите срещу природни бедствия“, осъществено по програмата „Студенти на стаж в парламента“. То е поръчано във връзка с работата по подготовка на необходимото законодателство за създаването на Национална катастрофична програма срещу природни бедствия. Свое проучване на действащото в различните страни от ЕС законодателство, свързано с покриване на щетите от природните бедствия, представи и АБЗ.

От двете независими изследвания стана ясно, че няма държава в Евросъюза, която да е въвела задължително застраховане на недвижимите имоти. Изключение от това правило прави само **Румъния**, където катастрофичният пул все още не е сработил изцяло. Въпреки това националната програма на северната ни съседка за борба с бедствията вече изпитва сериозни финансови проблеми. Основната причина за тях, според експерти от Световната банка, е фактът, че частните застрахователи не са били достатъчно активни при работата си по катастрофичния пул.

Южната ни съседка **Турция** пък е решила проблема след унищожителните земетресения преди години с въвеждането на допълнителни данъци. Техният размер е 85-90 долара на домакинство, уточни **Венелин Узунов**. Турция обаче не е член на Европейския съюз.

Въпреки че няма задължителни застраховки за недвижимите имоти, не може да се каже, че държавите от ЕС не са разработили национални програми за справяне с природните бедствия. Всички те обаче са изградени и работят на

ПРИНЦИПА НА ДОБРОВОЛНОСТТА

В **Дания** например още през 1991 г. излиза правителствено решение, с което всяка доброволно сключена имуществена застраховка срещу пожар се облага с 3 евро данък, който се записва на отделен ред на полицата. Въведен е и от 5 до 10 процента франшиз по тези застраховки.

Във **Франция** с решение от 1992 г. всички доброволно сключени имуществени полици се презастраховат в държавна презастрахователна компания, която покрива рисковете земетресение, наводнение и свличане на земи и снежни маси. Непокрити от нея остават рисковете пожар и останалите природни бедствия.

Допълнителна премия към всички имуществени застраховки срещу пожар е въведена и в **Исландия** - през 1975 г. Събраните пари се управляват от държавата.

В **Холандия** действа Закон за обезщетяване при бедствия. Всяка година държавата отпуска до 450 млн. евро с цел да се покрие рискът наводнение не само на застрахованите имоти, но и на тези, които са отказани от застрахователите.

В **Норвегия** от 1980 г. 0,17% от застрахователната сума по всяка имуществена застраховка срещу пожар се внася в специално създаден пул, който се управлява от норвежка асоциация съвместно с публичния сектор.

В **Полша** има Национална програма за възстановяване и организация, която покрива риска наводнение за частната, държавната и общинската собственост. Програмата се финансира от полската държава и с пари от програмата ФАР на ЕС.

Може би един от най-интересните е опитът на **Испания**. Там е създадена държавна застрахователна компания, която застрахова имотите срещу природни бедствия. Става дума за фонд, който е аналогичен на нашия Гаранционен фонд, но чиито функции са били разширени, обясни **Ралица Агайн**. Тя уточни, че испанският фонд покрива и незастраховаеми рискове, като суша, наводнение и земетресение. В момента се обмисля вариант към тези покрити рискове да бъде включен и тероризмът. Фондът се финансира от държавния бюджет и от вноски на застрахователите. Задължителни имуществени застраховки в Испания не са въведени. Към всяка доброволно сключена имуществена полица обаче задължително се плаща допълнителна премия за покриване на изброените рискове. Тя е в размер 0,09-0,25 на

хиляда от застрахователната сума. Именно тези пари внасят застрахователите във фонда. Изразходването на набраните суми се контролира от държавата, но всички нейни решения са подкрепени от застрахователите.

Единствено в **Швейцария**, която не е член на ЕС, има създаден пул срещу риска наводнение, който е обединение само на застрахователите.

С две думи европейският опит показва, че

ДЪРЖАВИТЕ ИГРАЯТ ВОДЕЩАТА РОЛЯ

при покриването на нанесените от природните бедствия щети, като всяка страна е разработила своя специфична схема. Затова председателят на АБЗ **Орлин Пенев** предложи и у нас държавна застрахователна компания да поеме застраховането на недвижимите имоти срещу рисковете земетресение и/или наводнение. Това може да бъде БАЕЗ, като се разширят функциите ѝ. Другият вариант е да се създаде втора държавна застрахователна компания. Финансирането на това дружество трябва да става от държавния бюджет и от продаваните на гражданите доброволни имуществени застраховки. За целта на отделен ред към всяка имуществена полица задължително ще бъде записвана допълнителна премия, която ще бъде превеждана на държавната компания. Така при земетресение или наводнение за съответния имот ще бъде изплащано обезщетение. А собствениците на недвижимости, които са предпочели да си спестят застраховката, няма да имат право да искат обезщетения от държавата.

Лимитите на отговорност на държавната застрахователна компания по катастрофичните рискове да са в рамките на посочените в Кодекса за застраховането или да бъдат определени нови, а презастраховането да бъде у нас, предлага още АБЗ.

В България обаче има имоти, които на практика са незастраховаеми. Такива са например кирпичените къщи в близост до реките, които се наводняват при всеки проливен дъжд напоследък. Техните собственици, дори и да искат,

НЯМА КАК ДА ЗАСТРАХОВАТ ИМОТИТЕ СИ

срещу наводнение, тъй като рискът от ново наводняване е изключително голям. Това означава, че застрахователят е длъжен за евентуалното му покриване да поиска много висока премия, която не е във финансовите възможности на тези хора. В същото време според експерти на презастрахователния брокер АОН за България рискът от наводнения е изключително нисък. А бедствията у нас през последните години се дължат не толкова

на природните катаклизми, колкото на това, че речните корита не се почистват, дигите не се поддържат и дори се разрушават, а повечето от създадените отводнителни язовири не стоят празни, а са дадени под аренда за рибарници. Това означава, че определени представители на централната и на местните власти не си вършат съвестно работата, за която са избрани. От което страдат обикновените българи. За да се осигури застрахователна защита за хората и да се мотивират въпросните власти да изпълняват по-стриктно задълженията си, **Ралица Агайн** предложи да бъде въведена

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА НА ОТГОВОРНОСТТА НА КМЕТОВЕТЕ

и на собствениците на язовири. Премията по тези по-

лице трябва да е много висока и да влиза в държавната застрахователна компания, подчерта **Агайн**. Така при последващо наводнение държавното дружество ще трябва да плати щетите, нанесени на къщите край реките, ако се окаже, че причина за бедствието са непочистените речни корита или неподдържаните диги. Не е изключено обаче след това към виновните за даденото наводнение властимащи да бъдат отправени регресни искове. Например ако се докаже, че въпросните кметове не са изпълнили задълженията си съзнателно, а не поради небрежност. В този смисъл доста интересно прозвуча изказването на зам.-министър **Дацов**, че „има много доброволци, които искат да почистят речните корита безплатно, но никой не ги пуска. Всеки иска да им плаща. А пари няма“.

Според изнесени от **Ралица Агайн** данни в момента имуществени застраховки са сключени за близо 7% от недвижимите имоти у нас. По данни на **Орлин Пенев** в Япония този процент е 12, а в Калифорния - 9 на сто. Не бива да се забравя обаче, че и Япония, и Калифорния са силно земетръсни зони.

Ако се обединят двете нови предложения - на АБЗ и на КФН, се очертава доста стройна национална програма за превенция. При това без да се въвеждат задължителни имуществени застраховки. Така се спазва един от основните принципи в застраховането - че задължителни са само полиците, които покриват риск от нанасяне на вреди на трети лица. Такива са например професионалните

отговорности и „Гражданска отговорност“ на автомобилите. Недвижимите имоти според този принцип не могат да бъдат обект на задължително застраховане.

КОЛКО БИ СТРУВАЛА НА БЮДЖЕТА

една такава национална програма?

Според изнесените от **Орлин Пенев** данни в България има 3,8 млн. имота, от които 2,4 млн. са градски и 1,4 млн. - селски. През последните 3 години градските имоти са се увеличили близо два пъти, докато селските в общи линии са запазили броя си.

Преди няколко години представители на АОН предложиха презастрахователен пакет за българския катастрофичен пул с 480 млн. евро застрахователна сума и 9 млн. евро цена. Ако се вземе предвид увеличеният брой на имотите междувременно, сега максималният риск на подобна презастрахователна програма трябва да е 700 - 750 млн. евро, а премията - 16-17 млн. евро, пресметна **Пенев**. Той уточни, че този вариант трябва да включва и 10 млн. евро франшиз, който да се поеме от държавната застрахователна компания. Цитираните цени не са непостижими, като се имат предвид огромните бюджетни излишци, подчерта председателят на АБЗ.

Според официалните данни на Министерството на финансите към 31 октомври 2007 г. фискалният резерв в България е бил 8,905 млрд. лева. При добро желание част от тези пари може да се използва за финансовото обезпечаване на предложения вариант на национална програма за преодоляване на щетите от двете катастрофични бедствия - земетресение и наводнение. При това от цитираните числа става ясно, че сравнително малка част от натрупания фискален резерв би била достатъчна за тази цел. Пред в. „Застраховател прес“ обаче зам.-министърът на финансите **Любомир Дацов** заяви, че новите предложения на АБЗ и КФН тепърва ще бъдат обсъждани и затова на този етап отказва да ги коментира.

Според парламентарни експерти новите предложения имат един много съществен „минус“. Той е, че при тях не се предвижда масово събиране на допълнителни суми от българските граждани и фирми - под формата на данък или на задължителни застраховки, за покриване на щетите от бедствията. Затова не било изключено предложената от АБЗ и КФН схема да бъде съчетана например с нов местен данък. Дали това обаче ще бъде официално предложено и кога, тепърва ще става ясно. Засега се предвижда катастрофичният пул у нас, независимо от окончателния му вид, да заработи от началото на 2009 г.

ЙОАННА СТЕФАНОВА